

С. П. Телешев

асп. І року навч.

спеціальності «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент В. В. Валах

ПРАВОВА ПРИРОДА ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФІЗИЧНУ ОСОБУ

За останні 100 років інформатизація та цифровізація суспільства зробили експоненціальний виклик правовим системам розвинених країн світу – необхідність введення комплексного правового регулювання обігу особової інформації, яке б передбачало справедливий баланс між сучасними інформаційними потребами громадянського суспільства та особистими правами і свободами кожної окремої людини.

Тим не менш, обіг інформації про фізичну особу існував задовго до появи сучасних держав. Як приклад, у країнах Стародавнього Сходу зберігалися записи щодо осіб правлячої династії, військових, історичних подій та їх учасників, про особливо небезпечних ворогів та злочинців тощо [1, с. 43], а у Давньому Єгипті деякі договори укладалися в присутності свідків, імена та професії яких фіксувалися в особливому документі [2, с. 59].

На наш погляд, інформація про фізичну особу – це альфа та омега сучасного соціуму та є одним з найважливіших базисів існування будь-якої держави сьогодення.

В цьому контексті для правової науки актуальним постає питання визначення правової природи інформації про фізичну особу.

В загально-правовому розумінні інформація про людину є предметом регулювання різних правових галузей. З однієї сторони, європейський досвід свідчить про необхідність формування державного інституту захисту особової інформації, незалежно від владних структур [3, с. 209], що говорить про публічно-правовий характер інформаційних відносин. З іншого боку, в умовах сучасної обробки інформації захист людини від необмеженого збору, зберігання, використання та розкриття його особистих даних підпадає під загальне право особи самостійно вирішувати, як його особисті дані розкриваються і використовуються [4], що є, безумовно, сферою приватно-правового регулювання. З третьої сторони, інформаційні права відносять до об'єкту регулювання окремої галузі права – інформаційного права [5, с. 81], але такі твердження доцільно вважаються недостатньо обґрунтованими [6, с. 141; 8, с. 38].

Аналізуючи сучасні наукові погляди, вважаємо досить переконливими висновки П.М. Рабиновича про те, що об'єктом права на інформацію є певні дії з інформацією [7, с. 15], а дії є волевиявленням суб'єкта – першоджерела інформації. Не важко зрозуміти підстави появи інформації про фізичну особу та її природний характер. Така інформація виникає, коли усі суб'єкти відносин знаходяться у рівному становищі, а єдиним обмеженням права однієї особи є право іншої особи (інших осіб) або певний суспільний інтерес. Таким чином, інформація про людину, насамперед носить приватно-правовий характер.

Також, не можемо не погодитися з думкою О.В. Кохановської про те, що інформація, перш за все, має бути доступною, в тому числі, доступною для оцінки її самими людьми, а вже потім – як виключення з цього загального правила, можна вести мову про певні, чітко визначені і виправдані обмеження [6, с. 143].

Про приналежність інформації до приватно-правової сфери також свідчить визначення її як об'єкта цивільного права у ст. 177 Цивільного кодексу України [9].

Безумовно, ми не можемо виключати важливий вплив норм адміністративно-правового характеру, якими регулюються окремі правовідносини щодо інформації про фізичну особу. Тим не менш, такий вплив є вторинним по відношенню до загальних засад правового регулювання такої інформації та разом із швидкоплинними змінами у розвитку інформаційних та цифрових технологій, він повинен зазнавати постійних нормативних змін та доповнень. Так, наприклад, протягом останніх восьми років Закон України «Про захист персональних даних» [10] зазнав 12 змін та доповнень, а Цивільний кодекс України [9] у відповідних статтях та розділах, якими регулюються

інформаційні відносини (глава 22, ст.ст. 50, 177, 293, 505, 1136 тощо) – практично не змінився.

Підсумовуючи викладене, вважаємо за доцільне розглядати інформацію про фізичну особу як особливий вид об'єкта цивільного права.

Список використаної літератури:

1. Прудников М. Н. История государства и права зарубежных стран: учебное пособие для бакалавров. 6е изд. Москва: Юрайт, 2003 , 811 с.
2. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. 2е вид. перероб. й доп. : Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008, 730 с.
3. Баранов А. А., Бріжко В. М., Базанов Ю. К., Права человека и защита персональных данных: Монография. К.: Гос. Комитет связи и информатизации Украины, 2000, 280 с.
4. BVerfG, Рішення Першого Сенату від 15 грудня 1983 р. - 1 BvR 209/83 -, Rn. 1-215. Режим доступу: https://www.bundesverfassungsgericht.de/e/rs19831215_1bvr020983.html (дата звернення: 30.03.2021).
5. Копылов В.А. Информационное право: Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юристъ, 2003. 512 с.
6. Кохановська О.В. Цивільно-правові проблеми інформаційних відносин в Україні. : д.ю.н. : спец.. 12.00.03 - Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право: захищена 2006-11-21; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
7. Рабінович П.М. Права людини та громадянина . Харків: Право, 1997. 64 с.
9. Городов О.А. Основы информационного права России: Учебное пособие. М., 1999. 400 с.
10. Цивільний кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 (зі змінами і доповненнями) / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv/print> (дата звернення: 30.03.2021).
11. Про захист персональних даних. Закон України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 34, ст. 481 (зі змінами і доповненнями) / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17/conv/print> (дата звернення: 30.03.2021).